

per a ell el sentit propi del seu mot *läbbäy*.

I quant a l'esmena proposada per Griffin savi deixeble meu, però no coneixedor de la toponímia valenciana, ara que hi sabem, viva, la forma *Llibèi*: cal donar-la per definitivament descartada.

En conseqüència, no havent-hi explicació raonable per la banda del pre-romà LAPP- 'conill' o 'conillet', i no havent-hi raó sòlida per creure que *RMa.* es refereixi a conills (grans ni cries), sinó a llebres, com tradueix ell en primer lloc, resta la versemblança que en el nostre *Libeï* o *Lli-*, com també en el *läbbäy* mossàrab de *RMa.*, tinguem quelcom afí al nom romànic de la llebre. Gran producció dels costers de la Vall d'Albaida: la *lèbre* de què em parlaren tant els caçadors de Quatretonda (*DECat.*, v, 118b.46); i a Castelló de Rugat (adjacent a Montixelvo) me n'assenyalaven rastres a cada pas, detallant com «caçar una *lèbre* és molt difícil perquè coneixen les trotxes» (119.32).

No es veu altra solució que suposar a la base de *Llibèi* un derivat, que justifiqui el diftong. Potser seria LEPORARIUM «parc à lièvres, garenne» documentat des de Varró, d'on **lebräir*, que s'hauria reduït a *lebäir* per dissimilació; al capdavant, a una partida o turonada de llebres, com *Libèi*, li escauria encara més un mot de sentit, en sí, topogràfic, com LEPORARIUM.

O bé partiríem de (CATULUS) LEPOREUS 'cadell de llebre', 'farnaca'. Que és precisament allò que entendria *RMa.*, la nostra font del mossàrab *läbbäy*, en posar *ħarnaq* (>*farnaca*) i *qunilya* entre les explicacions que en dona. Tenint en compte que l'àrab canvia automàticament *oĵ* en *äĵ* (PANDŪRIUM > *pandoiro* > *pandero*; *DCEC*), PROMONTORIA > *Formentera* (*E.T.C.* II, 233), CUSTORIA > *Castuera*, però val. *Costurera* (supra, s.v. *Costur*).

Tant si ve de LEPORARIUM com de LEPOREUS la reducció de *-aĵ* final a *èi* o *-äĵ* no ofereix dificultat, perquè és el que observem en NLL coneguts, relíquies valencianes del mossàrab: *Llombai* LUMBARIIUM, *Patraix* (<*-aĵs* PETRARIOS), *Barraix* PARRARIOS, *Cardaix* (vol. I, 99); o amb *-èi*: *Caldentey* (CREDENTARIUS vol. I, 86). Recordem que en hispano-àrab el so designat per *p* es representava per *bb* amb *bb* duplicada, per falta de la lletra *p* en l'alfabet àrab. Sota la grafia *läbbäjes* podria entendre *lepai*, o bé, augmentant l'arabització, *lebèi*.

O sigui, que el mot figuraria en *RMa.*, no pas com a nom de la llebre pròpiament, sinó, segons l'hàbit de la seva obra, a títol de concepte connex, sigui designant 'paratge abundant de llebres' (d'on el NL), sigui la farnaca o llebreta (molt buscada pels caçadors), en qualitat de concepte molt familiar i repetit, en la conversa dels moros valencians.

*LEPOREUM també hauria pogut donar *leboĵ*, i d'ací

lebei en el mossàrab arabitzat (cf. CUSTORIA > *Costur* / *Costu(r)era*, art. supra).

Altra cosa curiosa. D'aquest LEPOREUM potser tenim un testimoni en una forma mossàrab pura: *lapório* en el parlar àrab granadí. Allí, però, en un significat secundari, traslladat a un altre animal: «*lapório*: unicornio, animal» en *PAlc.* (432a2), mot que *Dozy* declara inexplicable (*Suppl.* I, p. XXI).

Materialment, segons la definició, semblaria prolongació de UNICORNIUS, que, en les seves continuacions romàniques, ja s'acosta un poc a la forma granadina pel que fa a la *l-*: perquè són, amb dissimilació: fr. *licorne*, it. *alicorno* 'unicorn'; i en part traslladat a un altre animal, piem. *alikorn* 'borinot', (*REW* 9072), probt. de resultes d'un significat màgic d'aquest animal, que es produiria també en mossàrab: car a Mallorca *alicorn* significa quimera, bèstia fantàstica. I gràcies a la qualitat de tabú de les coses màgiques, es tendiria a passar el nom a una altra bèstia, comparant l'unicorn a un cadell gegantesc (*catulus leporeus*), bèstia ignota, màgica.

En conclusió del nostre problema, potser el NL *Libeï* ve sobretot de LEPORARIUM; i el *läbbäi* de *RMa.*, sobretot de (CATULUM) LEPOREUM com el mot granadí, però convivint els dos en mossàrab, se sumaren o influïren recíprocament.

¹ *läbbäy* va a la p. 455.7f entre les trads. del ll. *lepus* (junt amb *ħarnaq*, glossat «filius eius»; p. 327.2f.); *labbaĵ* traduïnt ll. *cuniculus*, junt amb *qunilĵa* i *ħarnaq*, i 171 *labbaĵ* traduït al llatí, com «cuniculus» i «lepus».

LLÍBER

Poble valencià, situat endins del Marquesat de Dénia, a mig camí de Dénia a Callosa.

PRON. *lìber*, oït a Teulada (J.G.M.); id. en les meves enqs. de 1963 en el poble mateix i en els circumdants; gentilici: *lìberans* a Teulada.

No és poble gran ni gaire conegut fora de la rodalia; tanmateix Cavanilles en dona complida notícia agrícola, posant-li correctament l'accent *Líber* (II, 215); sense notícies històriques en *GGRVal.*, ni en *El Arch.*), i no figura en el *Rept.* Segons SSiv., 179, cap a 1580, en temps del «Beato» constava de 25 cases de moriscos, i era de la parròquia de Xaló. Tenia 37 focs moriscos, el 1562, i 54 el 1607 (Lapeyre, p.34).

PARÒNIMS

2) *El Líber*, avui pda., en te. de Fortaleny, oït *lìbér*. Aquest ja figura en el *Rept.*: *Libera*, com alq. de Corbera (Bof. pp. 388, 93), en dues donacions de 1248; no es pot identificar amb (1) com voldria SSiv. 71, perquè Corbera n'és ben lluny i difereixen per l'accentuació.